

Наукова бібліотека СумДПУ імені А. С. Макаренка
віртуальна виставка

**Духовний світ людини:
*сім'я, родина, рід***

Суми 2018

ТИ МІЙ РІД, ТИ ДИТИНА МОЯ,
ТИ ВСЯ ЧЕСТЬ МОЯ Й СЛАВА,
В ТОБІ ДУХ МІЙ, БУДУЩЕ МОЄ,
І КРАСА, І ДЕРЖАВА.

Я Ж ВЕСЬ ВІК СВІЙ, ВЕСЬ ТРУД ТОБІ ДАВ
У НЕЗЛАМНІМ ЗАВЗЯТТЮ, –
ПІДЕШ ТИ У МАНДРІВКУ СТОЛІТЬ
З МОГО ДУХУ ПЕЧАТТЮ.

І. ФРАНКО

Сім'я – це геніальне творіння природи й суспільства. Зв'язок двох осіб різної статі, що називається шлюбом, – це не просто природний союз і не просто цивільний договір, а передусім моральний союз, який виникає на основі взаємної любові, на довірі й перетворює подружжя в єдине ціле.

Двоє людей, які поєднали свої долі, мають над мету – продовжити рід людський, народити й виховати дитину.

Сімейне виховання – це педагогіка буднів, педагогіка кожного дня, яка в повсякденному житті здійснює велике таїнство – формування особистості людини. Сім'я – хранителька моральних чеснот, національних звичаїв і традицій, пам'яті предків. Суспільству необхідно працювати на те, щоб сімейні цінності завжди залишалися на висоті визнання.

З цією метою мають створюватися умови для розвитку і повноцінного функціонування сім'ї як одного з найважливіших інститутів суспільства, завдяки якому міцнішає і розвивається держава, зростає добробут народу, який, власне, і є основним мірилом розвитку і прогресу країни.

Сім'я була і
залишається
берегинею людських
цінностей, культури
та історичної
спадкоємності
поколінь, чинником
стабільності і
розвитку

Щербань, П. М. Пам'ятай ім'я своє [Текст] : заповіді сімейної педагогіки : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл., в яких здійснюється підгот. пед. працівників / П. М. Щербань. – Київ : Вища шк., 2006. – 191 с.

У виданні розкриваються сутність та заповіді традиційної сімейної педагогіки, висвітлюються проблеми сучасного українського виховання й формування національної самосвідомості у сім'ї.

Особливу увагу приділено педагогічній культурі батьків, культурі сімейного спілкування, розумовому, моральному, духовному і національному вихованню дітей та молоді. Це азбучні істини, без знання яких неможливо готувати майбутніх учителів та будувати систему сімейного і шкільного виховання.

*Ми, українці, нація прадавня,
На цій Землі — багато тисяч літ.
Культурою й традиціями славна,
І багатючий в нас духовний світ.
В нас звичаї свої, неписані закони,
По них пізнає українця вся земля.*

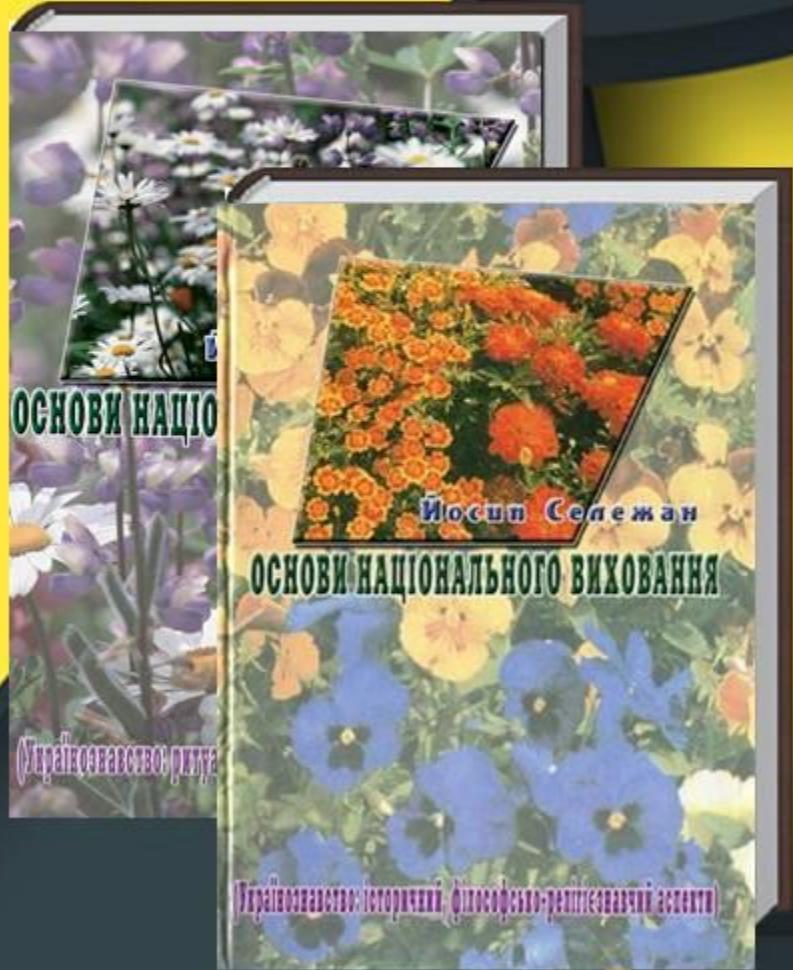
*Своє світосприймання й
заборони,*

*Як і свої ліси, річки й поля...
Свої казки, легенди і повір'я,
Дотепні жарти і слова ясні,
Своя хатина біла і подвір'я,
І неповторні, трепетні пісні*

Сележан, Й. Ю. Основи національного виховання [Текст] : українознавство: ритуально-міфол. культура українців : хрестоматія / Й. Ю. Сележан. – Чернівці : Книги-XXI, 2005. – 271 с.

Сележан, Й. Ю. Основи національного виховання [Текст] : українознавство: історич., філософсько-релігієзнавчий аспекти : хрестоматія / Й. Ю. Сележан. – Чернівці : Книги-XXI, 2005. – 305 с.

Посібники складені у відповідності до програми навчально-виховного процесу у навчальних закладах України різного типу.

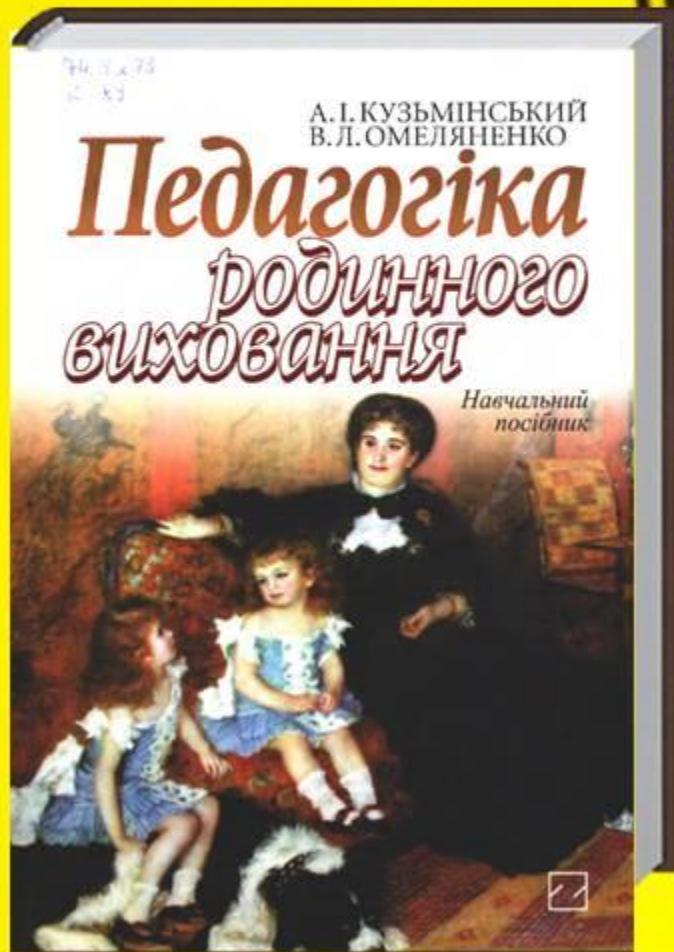
Висвітлено культурно-історичне та національне підґрунтя виховного процесу в сім'ї та навчальних закладах. Осмислено засади та методи відродження національної педагогіки в історичному, філософському та релігієзнавчому аспектах, беручи за основу національну символіку, проблеми духовності як консолідації суспільства, духовності особистості в сучасному суспільстві, риси української ментальності, мови.

“У сім’ї шліфуються найтонші грані людини-громадянина, людини-трудівника, людини-культурної особистості. Із сім’ї починається суспільне виховання. Сім’я – це джерело, водами якого живиться повноводна річка нашої держави. На моральному здоров’ї сім’ї будується педагогічна мудрість школи”

В. О. Сухомлинський

Кузьмінський, А. І. Педагогіка родинного виховання [Текст] : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – Київ : Знання, 2006. – 324 с. – (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).

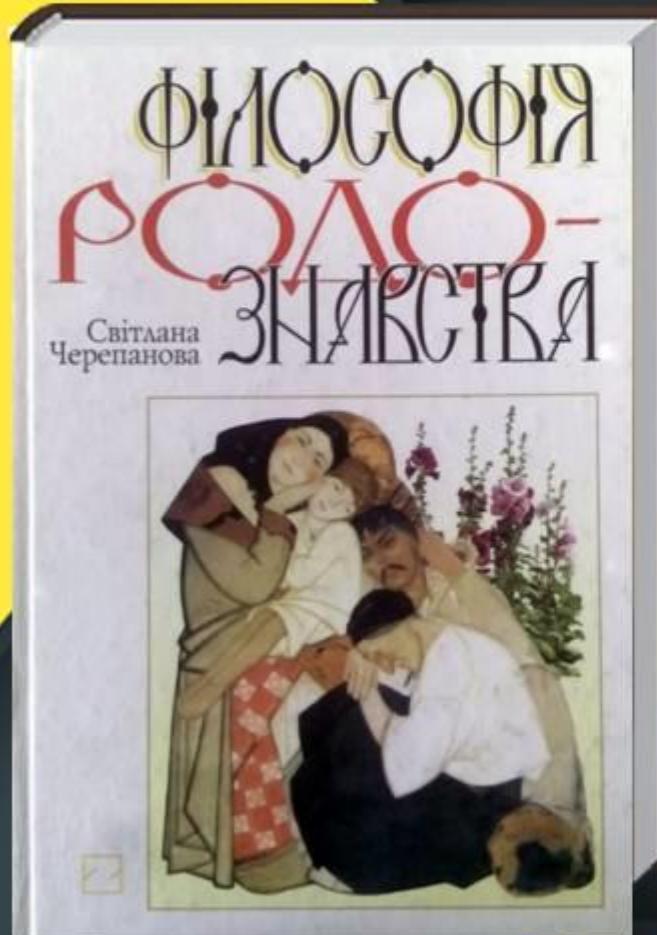
Особливість видання полягає в тому, що виховання дітей в сім'ї розглядається як на основі надбань наукової педагогіки, наукового світового досвіду в царині виховання, так і на основі вікових традицій, звичаїв, вірувань українського етносу, урахування особливостей національної ментальності.

Процес виховання дитини висвітлюється відповідно до етапів її психолого-фізіологічного розвитку, всебічно розглядаються різноманітні аспекти морального, фізичного, трудового, розумового, естетичного виховання. Особлива увага приділяється висвітленню діяльності батьків у процесі реалізації провідних функцій родини.

*Сім'я як гілля на дереві, ми усі ростемо в різних
напрямках, але коріння у нас спільне*

Черепанова, С. О. Філософія родознавства [Текст] : навч. посіб. / С. О. Черепанова.
– Київ : Знання, 2008. – 460 с.

У посібнику в контексті гуманітарно-культуротворчої стратегії філософії освіти розглянуто буття людини у просторі культури, поняття "рід-покоління", духовність родинного середовища, цінності національної культури, традиційну родинну обрядовість українців, форми збереження історичної та родової пам'яті, теоретичні аспекти генеалогії, методи дослідження Родоводу.

Сім'я була і залишається берегинею людських цінностей, культури та історичної спадкоємності поколінь, чинником стабільності і розвитку

Народна педагогіка [Текст] : світовий досвід / уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – Київ : Знання-Прес, 2003. – 134 с. – (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).

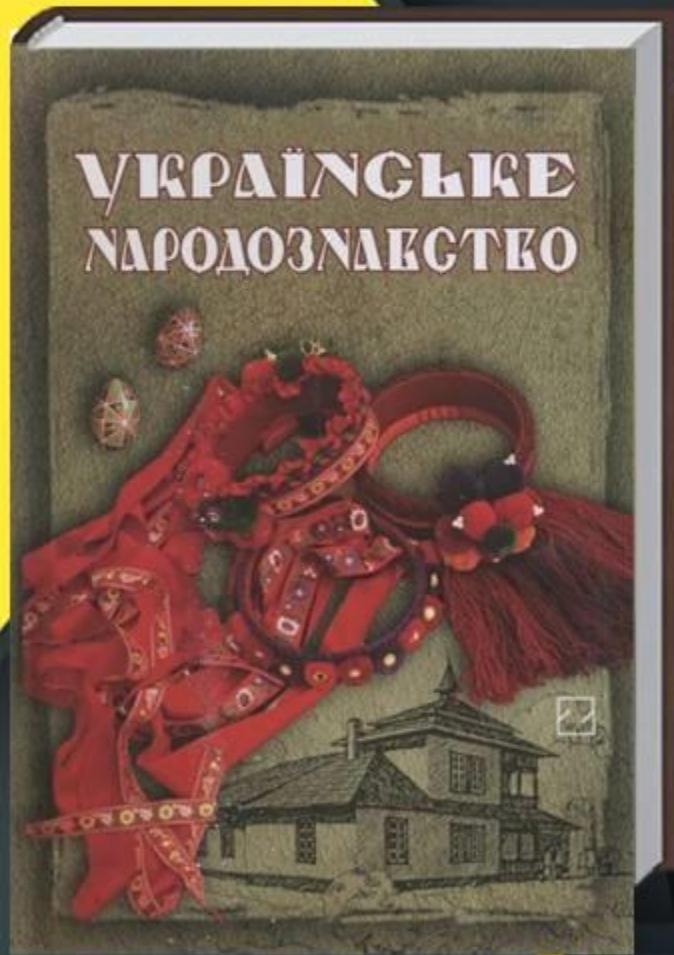
На сторінках збірника пропонується близько 1000 прислів'їв, приказок, афоризмів, влучних і глибоких висловлювань, що стосуються різних аспектів виховання молодого покоління.

Пропоновані матеріали сумтєво доповнюють теоретичні концепції та ідеї виховання. Роздуми читача над текстами збірника сприятимуть більш глибокому розумінню проблем педагогіки, багатоманітності її засобів, спонукатимуть до зіставлення різних поглядів на виховання молоді, формування власної позиції у вирішенні складних питань педагогіки.

Батьки і діти,
діти і батьки –
вінок людського
родоводу,
одвічний плин
від роду і до роду

Українське народознавство [Текст] : навч. посіб. / М. С. Глушко, Т. О. Гонтар, Г. Й. Горинь та ін.; за ред. С. П. Павлюка. – З-те вид., випр. – Київ : Знання, 2006. – 567 с.

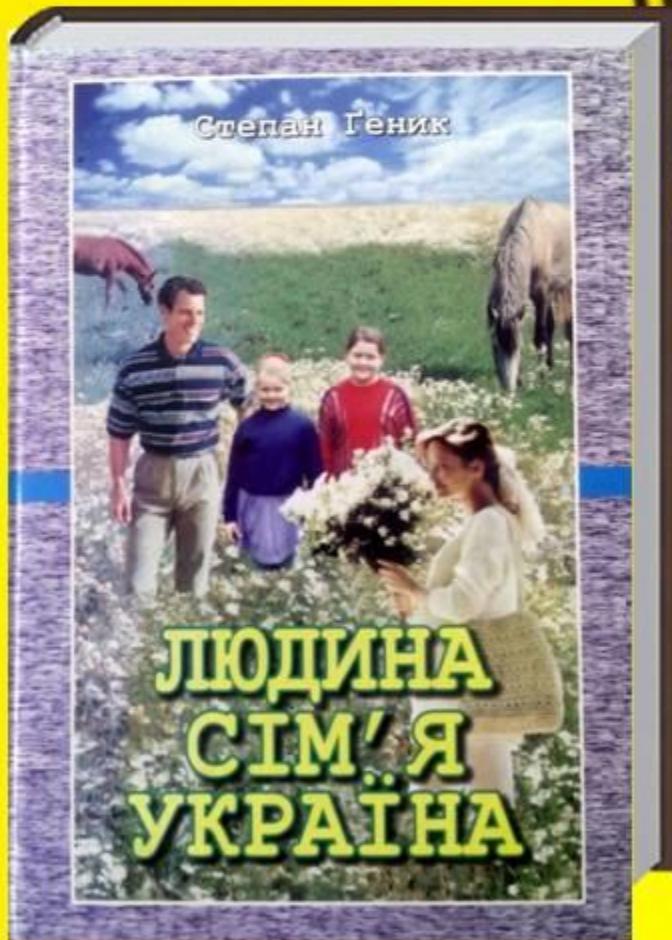
Видання – колективна праця, що містить відомості про формування й розвиток української нації, етнічну територію та етнографічне районування, багатовіковий досвід і традиції духовної та матеріальної культури українського народу.

Посібник засвідчує, який великий духовний і морально-етичний потенціал української культури, яка багатюча енерготворча субстанція національних базових цінностей, які величезні можливості криються тут для творення інституційних форм модернізації культури, механізмів реагування на духовні запити сучасної молоді.

Сім'я – святиня кохання, любові, вірності, піклування, поваги, співпереживання, синівської й дочірньої вдячності, теплоти людських сердець

Геник, С. М. Людина. Сім'я. Україна [Текст] / С. М. Геник. – Івано-Франківськ : Сіверсія, 2000. – 598 с.

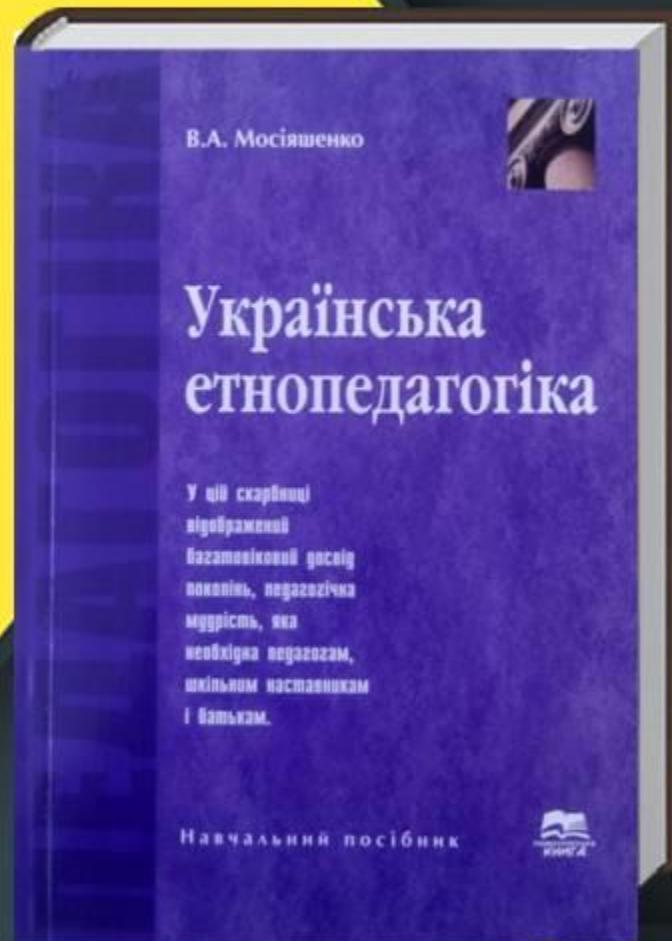
У книзі проведений аналіз аспектів, що впливають на розвиток молодої людини, функціонування сім'ї та взаємини між членами родини, вплив цих чинників на побудову міцної держави.

Розглядаються завдання органів влади, громадських і релігійних організацій у розвитку духовності, виховання патріотизму та поваги до історичної спадщини українського народу.

*Найкраща батьківська спадщина –
це добре виховані діти*

Мосіяшенко, В. А. Українська етнопедагогіка [Текст] : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / В. А. Мосіяшенко. – 2-ге вид., стереотип. – Суми : Університетська книга, 2008. – 174 с.

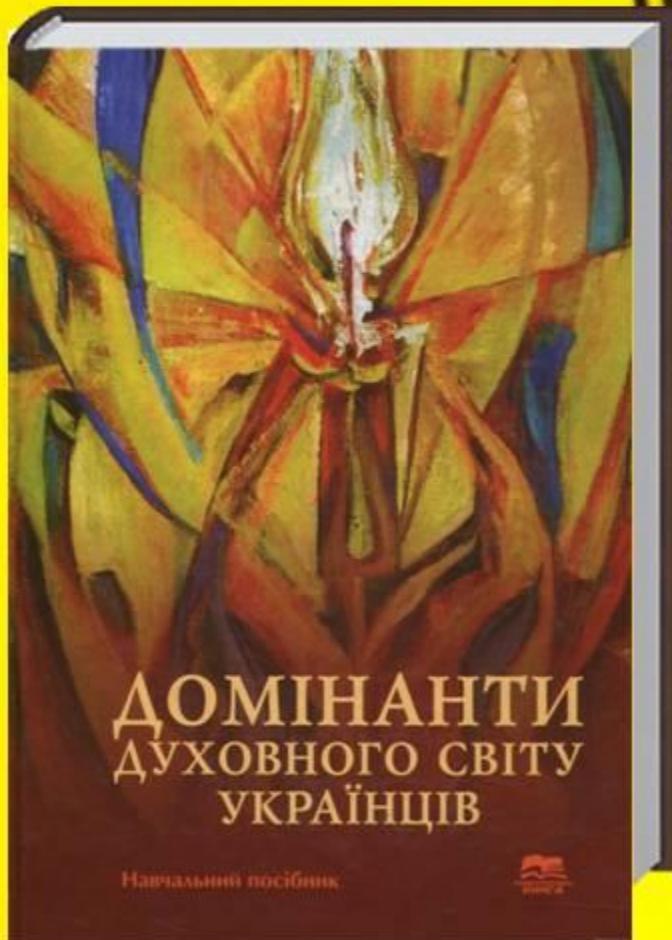
Реформування національної системи освіти в Україні, модернізація всієї шкільної справи неможливі без опори на народні традиції виховання.

У посібнику розглядаються особливості народної педагогіки як неодмінної умови подальшого розвитку наукової педагогічної теорії і практики, як надійного орієнтиру у створенні виховної системи у період українського державотворення й формування високоосвічених, духовно багатих і морально стійких особистостей.

Традиції народу – це джерело духу, вогонь любові, який передається з душі в душу

Домінанти духовного світу українців [Текст] : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / [упоряд. Л. М. Горболіс, О. Р. Єременко]. – Суми : Університетська книга, 2010. – 299 с.

У виданні розглядаються домінанти духовного світу, притаманні ментальності українців. Народознавчо-літературознавчий матеріал проілюстровано цікавими зразками творів красного письменства.

Посібник допоможе по-новому осягнути красу й філософську глибину прадавніх свят, звичаїв, традицій, велич нашої пісні, таємниці української мудрості, пригадати сторінки славного минулого України, відкрити чарівний світ української душі.

“Педагогіка, розвиваючи в дитині майбутню людину, не повинна забувати, що дитинство – теж період життя, і часто найкращий його період”

К. Д. Ушинський

Невмержицький, О. А. Співпраця з батьками [Текст] : посіб. для студ. педагог. навч. закл. / О. А. Невмержицький. – Київ : Вид-во "Гнозис", 2005. – 266 с.

У виданні викладено теоретичні основи і практичні педагогічні поради викладачам педагогічних навчальних закладів у підготовці і самопідготовці студентів-майбутніх вчителів до роботи з батьками в реалізації навчально-виховних завдань.

Коротко розглянуто основи знань про людину і її виховання, основи народної педагогіки, афоризми і усмішки з виховної проблематики, положення законодавства про права дитини.

**“Щасливий шлюб
— це шлюб,
в якому чоловік
розуміє кожне
слово, яке не
сказала дружина”**

А. Хічкок

Алєксєєнко, Т. Ф. Молода сім'я: умови виховання дитини [Текст] : наук.-метод. посібник / Т. Ф. Алєксєєнко. – Київ : ЗАТ "ЄКСИМСЕРВІС", 2004. – 96 с.

АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ВИХOVАННЯ

Т.Ф. Алєксєєнко

Молода сім'я:
умови виховання дитини

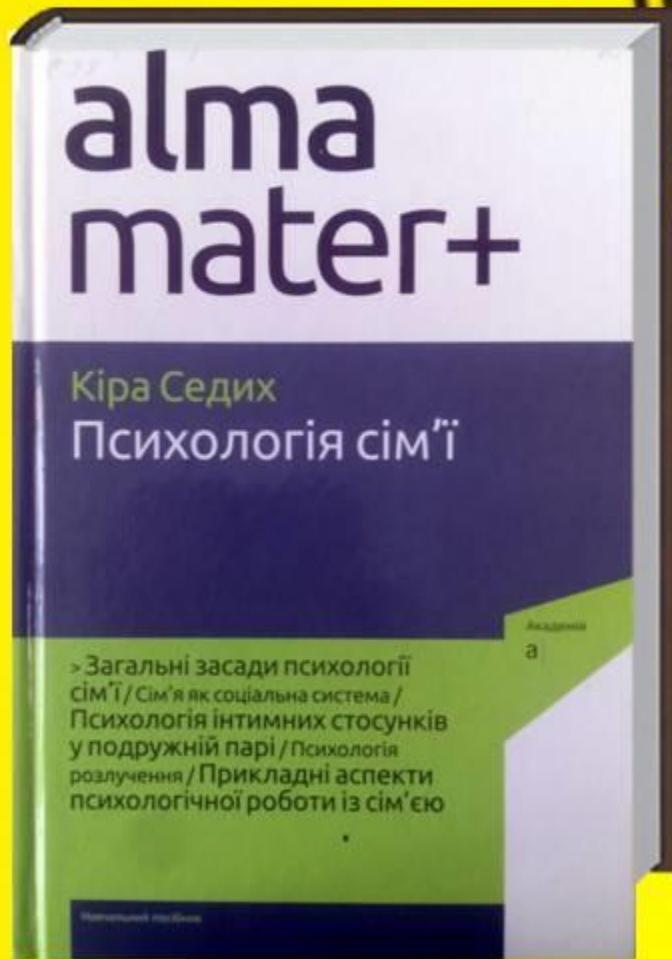
Київ 2004

У виданні на основі системного аналізу та інтегрованого підходу розроблено концептуальні засади до визначення умов сімейного виховання, розкрито їх комплексну дію на особистість дитини дошкільного віку, представлено різні класифікації сімейних стосунків, методи сімейного впливу та цілісність орієнтації сучасної молоді, обґрунтовано їх педагогічну доцільність, запропоновано класифікацію інтегрованих умов сучасного сімейного виховання.

Усе, що є найкраще
у дитини:
її талант, культура,
доброта –
Від тата й мами йде
і від родини –
Незаперечна істина
свята

Седих, К. В. Психологія сім'ї [Текст] : навч. посіб. / К. В. Седих. – 2-ге вид., стереотип. – Київ : ВЦ "Академія", 2017. – 191 с. – (Альма-матер).

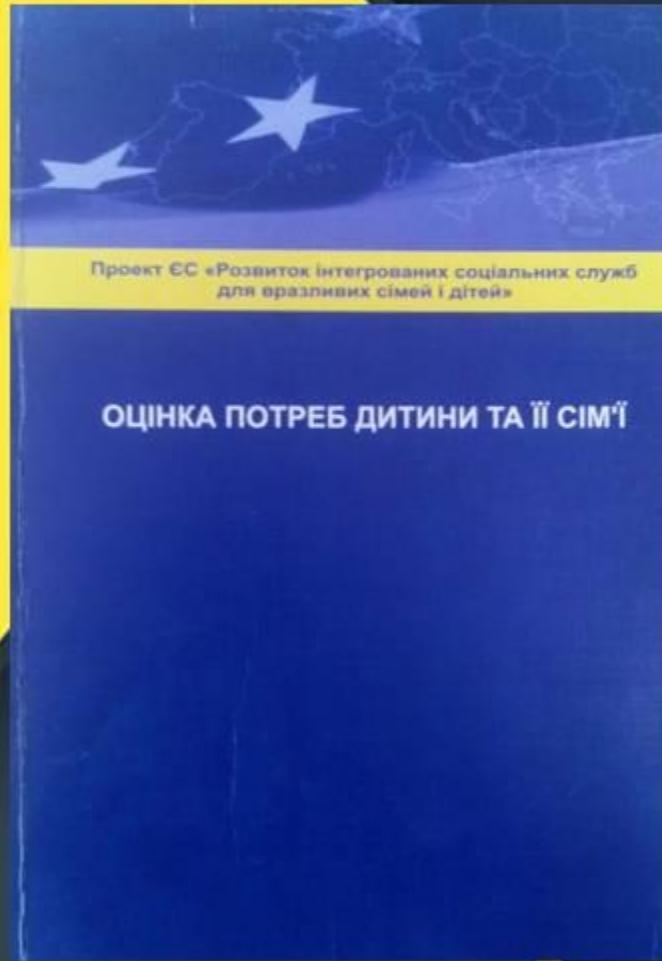
Більшість думок і справ людини пов'язана із сім'єю. Цю грань її буття досліджує психологія сім'ї, що акумулює знання про психологічні виміри сімейного життя в різному часі й у різних культурних традиціях, методики психологічної роботи із сім'ями відповідно до фаз їхнього розвитку. Основні аспекти сім'ї як психологічного феномену розкриває пропонований навчальний посібник.

У ньому йдеться про сім'ю як соціопсихологічну систему, її виховний потенціал, чинники стійкості і криз. Цінний теоретичний і прикладний матеріал зосереджений у розділах про психологію інтимних стосунків у подружній парі та розлучення, а також про психологічну допомогу сім'ям.

Сім'я – це наша
опора,
це той причал,
до якого пристаєш,
ховаючись від бід
та незгод,
де знаходиш спокій
та затишок.

Оцінка потреб дитини та її сім'ї [Текст] : метод. посіб. / М-во України у справах сім'ї, молоді та спорту; Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді; за заг. ред. І. Д. Звєрєвої.– Київ : Держсоцслужба, 2007. – 142 с.

У виданні розглянуто науково-методичні основи оцінки потреб дитини та її сім'ї. Досліджено партнерство й взаємодію з дітьми і дорослими під час проведення такої оцінки, окреслюються її основні принципи, складові, етапи, методи тощо.

“Сім'я – це суспільство в мініатюрі, від цілісності якого залежить безпека всього великого людського співтовариства”

Ф. Адлер

*Усі щасливі сім'ї є схожими.
Кожна нещаслива сім'я нещаслива по-своєму*

Психологія сім'ї [Текст] : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / за заг. ред. В. М. Поліщука. – 2-ге вид., доп. – Суми : Університетська книга, 2009. – 281 с.

У виданні аналізується психологія сучасної сім'ї в умовах глобалізації суспільних відносин, агресивного соціального впливу. Вивчаються основні чинники стабільності сімейних відносин, зокрема роль вікових криз як об'єктивних, закономірних явищ в особистісному розвитку. З'ясовуються типи сімей, стилі подружнього спілкування, особливості виховання дітей.

Наголошується на значенні суспільної психологічної просвіти. Актуалізується проблема психологічної допомоги сім'ї, зокрема, в екстремальних ситуаціях.

"Пізнай свій край... себе, Свій РІД, свій народ, свою землю – і ти побачиш шлях у життя. Шлях, на якому найповніше розкриються твоїй здібності. Ти даси йому продовження, вторувавши стежину, із тієї стежини вже рушили у життя твої нащадки. І також будеш ти"

Г. Сковорода

Педагогічна підготовка сімей різного типу до професійного самовизначення старшокласників [Текст] : метод. посіб. / В. П. Горпинюк, О. М. Докуніна, Т. В. Кравченко [та ін.] ; НАПН України, Ін-т проблем виховання. – Кіровоград : [Імекс ЛТД], 2014. – 267 с.

Видання присвячено розгляду педагогічної підготовки батьків до професійного самовизначення старшокласників, що відображає інноваційний підхід до розв'язання цієї проблеми.

Порушенні питання розглядаються як у теоретичній, так і в методичній площині: поряд із науковими положеннями щодо сутності особистісного та професійного самовизначення старшокласників, характеристики професійного самовизначення в історичній ретроспективі, ролі сім'ї і впливу батьків на професійне самовизначення дитини старшого шкільного віку подано емпіричні та методичні матеріали (діагностичні методики, зміст і форми просвітницької роботи з батьками, орієнтовна схема системи її організації).

*Батьківська любов – всеосяжна і все пробачить.
Тільки їй під силу бути вічною і безумовною*

Сіданіч, І. Л. Виховання любові та поваги до батьків [Текст] : [навч.-метод. посібник] / І. Л. Сіданіч. – Київ : Плеяди, 2005. – 179 с. – (Відкритий урок. Основна школа; Вип. 5-8).

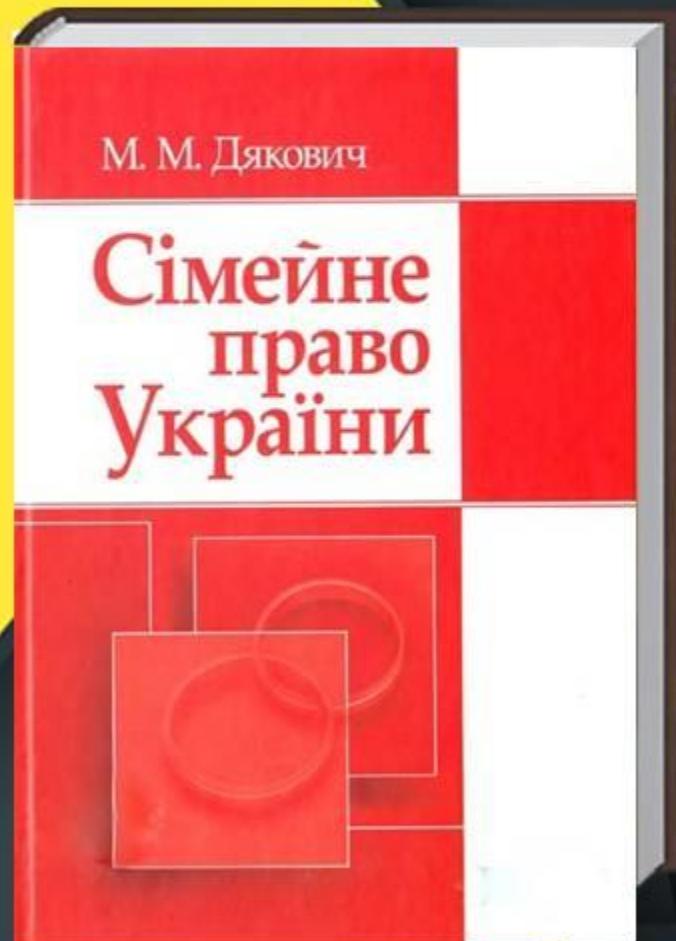
У виданні розкриті методичні засади в учинів основної школи поваги та любові до батьків засобами української та зарубіжної літературної спадщини.

Випуск містить авторські коментарі про характерні особливості сімейного виховання в українській родині, про культуру родинного життя на всіх континентах планети Земля, міні-хрестоматію цікавих сторінок дитинства всесвітньовідомих діячів науки та мистецтва, азбуку моральних заповідей Василя Сухомлинського для дітей, настанови для молоді з виховання любові та поваги до батьків.

Сім'я замінює все. Тому, перш ніж її створити, варто подумати, що тобі важливіше: все чи сім'я

Дякович, М. М. Сімейне право України [Текст] : навч. посібник / М. М. Дякович ; Львівськ. нац. ун-т ім. І. Франка. – 2-ге вид. , виправл. та доп. – Київ : Правова єдність, 2012. – 551 с.

Розкриваються поняття та принципи сімейного права, зміст і структура сімейних правовідносин, розглядаються форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, наслідки ухилення від сплати аліментів, діяльність органів опіки та піклування.

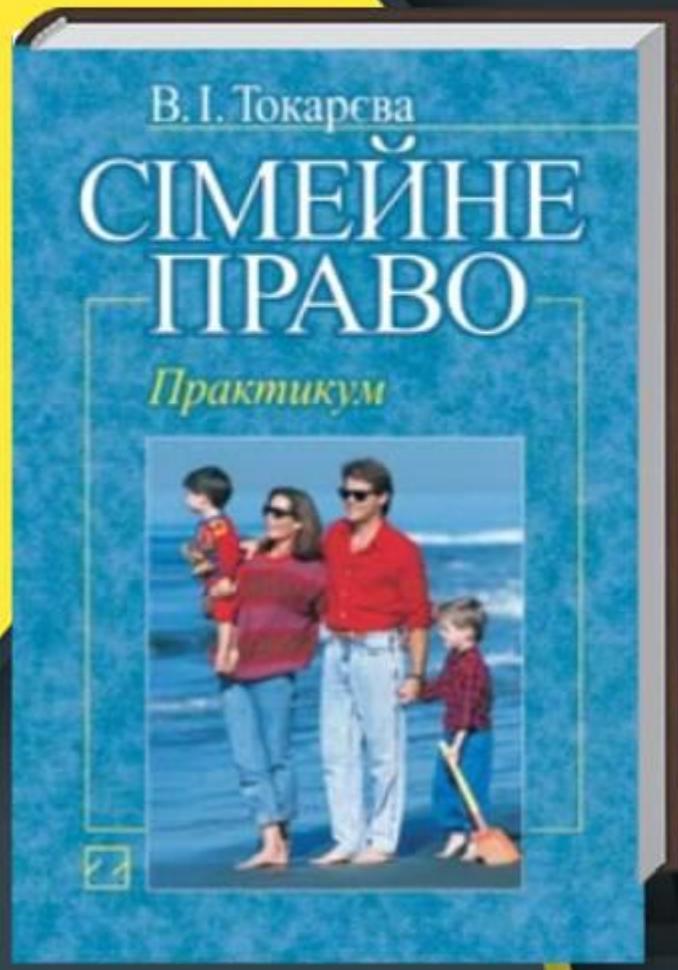
Особлива увага зосереджена на правовому регулюванні інституту шлюбного договору, дослідженні правового режиму майна подружжя, усиновлення дітей, правовідносин між батьками та дітьми щодо аліментних зобов'язань.

*“Дитина – це жива людина. Це аж ніяк не орнамент
нашого життя, це окреме повнокровне й багате
життя. За силою емоцій, за тривожністю і глибиною
вражень, за чистотою і красою вольових напружень
дитяче життя незрівнянно багатше за життя
дорослих ”*

А. С. Макаренко

Токарєва, В. І. Сімейне право [Текст] : практикум / В. І. Токарєва. – Київ : Знання, 2007. – 284 с. – (Вища освіта ХІІ століття).

У виданні наведено методичні рекомендації до вивчення найважливіших тем курсу сімейного права України, зокрема до таких, як основні принципи та інститути сімейного права, правовідносини подружжя, батьків і дітей, інших членів сім'ї, форми влаштування дітей, позбавлення батьківського піклування, правове регулювання сімейних відносин за участю іноземців та осіб без громадянства.

*Родина – це таке маленьке слово,
А скільки ж в нумо сенсу, доброти.*

Це – мами перша колискова,

Це – батьків прояв теплоти.

Це все. Що може бути краще

За рідних й дорогих людей?

Не покидай ти їх нізащо,

Бо це все рідне, це твоє.

Родина – це не просто термін,

Який у словнику знайдеш.

Родина – тихий серця шепіт,

З яким ти по життю ідеш.

Нехай усе біжить, минає,

Та ти не будеш в самоті.

Родина – щось насправді справжнє

З того, що маєш у житті

*Виставку підготувала
Бойко Ю. О.*